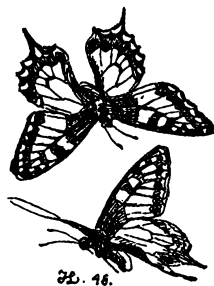

ENTOMOLOGISKE UNDERSØGELSER – 2007
I TARUP- DAVINDE GRUSGRAVE I/S
vedrørende
DAGSOMMERFUGLE (Lepidoptera: HesperIIDae & Papilionidae),
KØLLESVÆRMERE (Lepidoptera: Zygaenidae) og
GULDSMEDE (Odonata).

Otto Buhl og Niels Lykke
Entomologisk Selskab for Fyn

I 2007 er der foretaget undersøgelser i 4 områder i Tarup-Davinde Grusgrave primært med henblik på at konstatere og registrere forekomster af dagsommerfugle, køllesværmere og guldsmede. Lokalteterne er beliggende i UTM 10km-kvadratet NG93.
Områder er besøgt - 21. april, 4. maj, 25. juli, 15. september og 30. oktober.

Undersøgelserne foretages nu i 5 udvalgte områder :

1. Phønix-området nordøst for Ørbækvej, - arealerne ved og omkring Stenværksø, Trekløversø Vest, Trekløversø Syd og Trekløversø Øst samt parkeringsplads.
2. Nordsø-området sydvest for Ørbækvej, - arealer ved Silkevævers Sø, Nordsø, Mirabelhøj, arealer rundt om Aborresø og ved nord- og vestsiden af Østersø, samt kanten af en græsset mark øst for Aborresø.
3. Christianslund Sø nord for Davinde Sø (fra 2005) – kanter og skråninger rundt om søen.
4. Ibjergsøerne sydøst for skovklædte Ibjerg (fra 2007) – men under aktuel grusgravning.
5. Tidligere Hudevad Fiskesø (Put and Take) kort nordvest for Åløkkestedet (fra 2007).

21. april : Nordsø, Aborresø og Østersø samt Phønix.
04. maj : Trekløversø - Stenværksø, Christianslund Sø og Hudevad Fiskesø.
25. juli : Trekløversø - Stenværksø, Nordsø - Aborresø - Østersø og Hudevad Fiskesø.
Desuden blev Ibjerg-området besøgt uden noget relevant udbytte.
15. sept. : Nordsø – Aborresø.
30. oktober : Phønix – Stenværksø.

METODE

Ved dagsommerfugle og køllesværmere er det hovedsageligt fund af imagines, der ligger til grund for artslisterne. Kun larvefund hos én art køllesværmer foreligger. Registreringerne er foretaget ved visuel observation eller ved indfangning med net og efterfølgende artsbestemmelse.

Undersøgelsen af guldsmede er stort set udelukkende baseret på fund af imagines, og der er ikke ledt målrettet efter larver; af guldsmedenes exuvier (larvehuder), som også kan bruges til artsbestemmelse, er der kun foretaget enkelte målrettede eftersøgninger.

Nogle enkeltksemplarer er indsamlet og præpareret til samling som sammenligningsdyr og belægsmateriale; det gælder både sommerfugle som guldsmede.

STATUS :

Dagsommerfugle (Lepidoptera : Hesperioidea og Papilionoidea)

Artsliste over dagsommerfugle registreret i løbet af 6 år 2002-2007.

Nedenstående liste er opstillet efter Karsholt, O., & P. Stadel Nielsen, 1998 – 'Revideret katalog over de danske Sommerfugle'.

De 6 med rødt x markerede arter er ikke genfundet i 2007.

Der er tilføjet 2 nye arter til artslisten – 2237 Citronsommerfugl og 2323 Okkergul Pletvinge.

Samlet er der nu konstateret 26 arter i undersøgelsesområderne.

HESPERIIDAE

2196	<i>Thymelicus lineola</i> (Ochs.)	Stregbredpande
2197x	<i>Thymelicus sylvestris</i> (Poda)	Skråstregbredpande
2201	<i>Ochlodes sylvanus</i> (Esper, 1777) (syn.: <i>O. faunus</i> (Turati))	Stor Bredpande

PIERIDAE

2220	<i>Anthocharis cardamines</i> (L.)	Aurora
2225	<i>Pieris brassicae</i> (L.)	Stor Kålsommerfugl
2226	<i>Pieris rapae</i> (L.)	Lille Kålsommerfugl
2227	<i>Pieris napi</i> (L.)	Grønåret Kålsommerfugl
2237	<i>Gonepteryx rhamni</i> (L.)	Citronsommerfugl

LYCAENIDAE

2245	<i>Lycaena phlaeas</i> (L.)	Lille Ildfugl
2264	<i>Cupido minimus</i> (Fuess.)	Dværgblåfugl
2267	<i>Celastrina argiolus</i> (L.)	Skovblåfugl
2278x	<i>Aricia agestis</i> (D. & S.)	Rødpletet Blåfugl
2283	<i>Polyommatus icarus</i> (Rott.)	Almindelig Blåfugl

NYMPHALIDAE

2293x	<i>Issoria lathonia</i> (L.)	Storpletet Perlemorsommerfugl
2303	<i>Vanessa atalanta</i> (L.)	Admiral
2304	<i>Vanessa cardui</i> (L.)	Tidselsommerfugl
2306	<i>Inachis io</i> (L.)	Dagpåfugleøje
2308	<i>Aglais urticae</i> (L.)	Nældens Takvinge
2310x	<i>Polygonia c-album</i> (L.)	Det Hvide C

2312	<i>Araschnia levana</i> (L.)	Nældesommerfugl
2323 x	<i>Melitaea cinxia</i> (L.)	Okkergul Pletvinge
2332	<i>Apatura iris</i> (L.)	Iris
2336	<i>Pararge aegeria</i> (L.)	Skovrandøje
2346	<i>Coenonympha pamphilus</i> (L.)	Okkergul Randøje
2351	<i>Aphantopus hyperantus</i> (L.)	Engrandøje
2353	<i>Maniola jurtina</i> (L.)	Græsrandøje

Citronsummerfugl (*Gonepteryx rhamni* (L.)) - F: Stige, 30.vii.2006, Buddleja. Foto OB

=====

DAGSOMMERFUGLE - ARTERNES FORDELING PÅ LOKALITETERNE I 2007

21. april 2007 - 12-14°C, sol, svag vind

NORDSØ, ABORRESØ og ØSTERSØ : (UTM – NG9731), kl. 11.00 -12.00

Grønåret Kålsommerfugl	3 stk.
Admiral (sukkerlokning)	1 stk.
Citronsommerfugl	1 stk.
Dagpåfugleøje	1 stk.

PHØNIX - området : (UTM – NG9832), kl. 12.00 -13.00

Skovrandøje	1 stk.
Aurora	3 stk.
Grønåret Kålsommerfugl	2 stk.
Nældens Takvinge	1 stk.

4. maj 2007 - ca. 21°C, lidt sol, svag vind

PHØNIX - området : Trekløversø og Stenværksø (UTM – NG9832), kl. 11.30 -12.30

Stor Bredpande	2 stk.	Almindelig Blåfugl	2 stk.
Okkergul Randøje	2 stk.	Dværgblåfugl	15 stk.
Græsrandøje	2 stk.		

CHRISTIANSLUND SØ : (UTM – NG9733), kl. 12.30 -14.00

Almindelig Blåfugl	5 stk.	Stor Bredpande	2 stk.
Okkergul Randøje	10 stk.	Nældens Takvinge	3 stk.
Tidselsommerfugl	2 stk.		

HUDEVAD FISKESØ : (UTM – NG9731), kl. 14.00 -15.00

Tidselsommerfugl	1 stk.	Admiral	1 stk.
Skovrandøje	1 stk.		

25. juli 2007 - ca. 20°C, skiftende sol og skyet, frisk vind

PHØNIX - området : Trekløversø og Stenværksø (UTM – NG9832), kl. 10.15 -12.30

Almindelig Blåfugl	10 stk.	Dværgblåfugl	4 stk.
Lille Ildfugl	2 stk.	Stregbredpande	20 stk.
Engrandøje	3 stk.	Okkergul Randøje	2 stk.
Lille Kålsommerfugl	10 stk.	Admiral	1 stk.
Stor Kålsommerfugl	1 stk.	Nældesommerfugl	1 stk.
Græsrandøje	100 stk.		

NORDSØ, ABORRESØ og ØSTERSØ : (UTM – NG9731), kl. 12.30 -13.30

Almindelig Blåfugl	15 stk.	Stregbredpande	10 stk.
Okkergul Bredpande	1 stk.	Græsrandøje	100 stk.
Lille Kålsommerfugl	5 stk.	Grønåret Kålsommerfugl	3 stk.
Dagpåfugleøje	1 stk.	Nældesommerfugl	3 stk.

HUDEVAD FISKESØ : (UTM – NG9731), kl. 13.30 -14.30

Admiral	1 stk.	Nældens Takvinge	1 stk.
Nældesommerfugl	3 stk.	Skovrandøje	1 stk.
Skovblåfugl	1 stk.	Græsråndøje	100 stk.
Engrandøje	3 stk.	Grønåret Kålsommerfugl	1 stk.
Lille Kålsommerfugl	3 stk.		

15. september 2007 - ca. 17°C, sol, frisk vind til kuling

NORDSØ og ABORRESØ : (UTM – NG9731), kl. 10.00 -11.00

Lille Kålsommerfugl	2 stk.
Admiral	2 stk.

30. oktober 2007 – 9,5°C, sol, let sydlig vind

PHØNIX - området : Stenværksø (UTM – NG9832), kl. 12.15 -14.15

Ingen sommerfugle observeret.

Citronsummerfugl (*Gonepteryx rhamni* (L.)) - F: Stige, 17.viii.2005. Foto OB

Citronsummerfugl (*Gonepteryx rhamni* (L.)) - F: Stige, 30.vii.2006, Buddleja. Foto OB

Citronsummerfugl (*G. rhamni*) – ny art i Tarup-Davinde Grusgrave 2007.

Det var naturligvis ventet at arten før eller siden ville blive observeret i undersøgelsesområderne, men at det ville vare så længe kan ikke kun skyldes dens tidlige flyvetid om foråret, hvor den normalt kan ses de første solmilde og stille forårsdage i marts og i nogle år endda tidligere. Selv om den nye generation flyver i juli, august og september, har vi alligevel ikke set den under vore besøg gennem årene i grusgravene. Der er tilsyneladende ikke mange eksemplarer, der kommer til Tarup-Davinde Grusgrave.

Det enlige eksemplar blev set den 21. april i området ved Nordsøen.

Æglægningen foregår i maj på undersiden af blade i skudspidserne af oftest Tørst (*Frangula alnus*), men også Vrietorn (*Rhamnus cathartica*) benyttes som vært. Den enkelte Citronsummerfugl flyver kort i eftersommeren fra juli til oktober, den sætter sig hurtigt for vinteren, når den har dannet nok fedtreserver af den indsamlede nektar. Under søgningen efter nektar kommer dyret langt omkring selv ind i byernes villahaver og ud på de åbne luzerne- og kløvermarker, altså langt fra dens to værtsplanter, og den kan nærmest træffes alle vegne. Den ses gerne i en lidt urolig flagrende flugt langs hegn, skovkanter, skovlysninger og i byerne langs hække ad villaveje og gennem haverne. Sommerfuglen ses ofte søge nektar i blomster af Buddleja i haverne; ellers i blomsterne af forskellige tidsler og i Rødkløver.

Bortset fra svingninger i den gule farves styrke er hanner de mest gule, og hunner er mere til den grønne side. Ellers er der variation i størrelsen af de orange midtpletter, og at punkterne ved vingesømme og ribbestregerne på undersiden kan være mere eller mindre tydelige.

Overvintringen foregår ofte ret åbent i det fri mellem blade i skovbunden og mellem løvet på stedsegrønne planter som Kristtorn (*Ilex aquifolium*) og Vedbend (*Hedera helix*) samt i nåletræer. Efter overvintringen er en af de bedste nektarkilder de tidlige pilerakler og siden blomster af Mælkebøtte (*Taraxacum vulgare*).

Kun i december måned er den voksne sommerfugl ikke observeret flyvende på ét eller andet tidspunkt i naturen, ellers er den set i alle årets øvrige måneder.

Æglægning på undersiden af blad i skudspidsen af Tørst (*Frangula alnus*) - F: Ruehede Skov, Langesø, 10.v.2003. Foto OB

Status for Køllesværmer :

Køllesværmer (Lepidoptera : Zygaenidae)

Artsliste over Køllesværmer

(Lepidoptera : Zygaenidae) - registreret 2002-07 :

ZYGAENIDAE

1178 *Adscita statices* (L.)

Grøn Køllesværmer

1185 *Zygaena filipendulae* (L.)

Sekspletet Køllesværmer

Grøn Køllesværmer (*Adscita statice*) på Knopurt - F: Sabbesborg, Hindsholm, 12.vii.2006. Foto OB

I undersøgelsesområderne er der totalt fundet 2 arter køllesværmere.

Den 25. juli 2007 blev der observeret 2 stk. Sekspletet Køllesværmer i området mellem Stenværksø og Trekløversø.

Grøn Køllesværmer er derimod forsvundet fra området. Den eneste gang sommerfuglen blev registreret var 23. juni 2002 i 5 eksemplarer mellem Stenværksø og Phønix parkeringsplads. Dens larver lever gerne på Rødknæ (*Rumex acetosella*), og den plante voksede på området, hvor granskoven var væltet i stormen i 1999. Siden er dette dengang åbne område groet helt til og værtsplanten dermed fortrængt, hvorfor Grøn Køllesværmer også forsvandt.

Det viser, hvor sart Grøn Køllesværmer er overfor forringelse af habitatet. De kræver absolut åbne sandede eller grusede marker og overdrev med værtsplanter i slægten *Rumex*.

Sekspletet Køllesværmer, der stadig lever i området, kræver værtsplanterne Rød Kløver eller Kællingetand. I samme øjeblik disse planter bliver fortrængt af højere plantevækst vil Sekspletet Køllesværmer også forsvinde eller fortrække til bedre mere åbne habitater.

=====

Blodplet på dansk – ellers *Tyria jacobaeae* (L.).

Et eksemplar blev observeret flyvende omkring i græsset langs stien ved den sydlige ende af Stenværksø den 6. juni 2006. Ligeledes blev den set flyvende omkring mellem Trekløversø og Stenværksø den 4. maj 2007, hvilket viser hvor tidligt og varmt foråret var i 2007; det er ca. en måned tidligere end normal flyvetid for arten.

Den 25. juli 2007 blev der observeret 5 stk. af dens meget synlige larver på Eng-Brandbæger i det samme område.

Desuden trives Blodplet godt på skråninger og marker omkring Christianslund Sø.

Larver af Blodplet (*Tyria jacobaeae*) sammen med Lille Kålsommerfugl (*P. rapae*)
på Eng-Brandbæger (*Senecio jacobaea*)
F: Sabbesborg, Hindsholm, 12.vii.2006 (O. Buhl). Foto OB

Stribetæge (*Graphosoma lineatum*) - også i grusgravene.

Stribetæge (*G. lineatum*) – F: NG93 Tarup-Davinde, Phønix, 25.vii.2007 (O. Buhl). Foto OB

To eksemplarer blev observeret ved nordøstbredden af Stenværksø mellem søen og granskoven. De sad i toppen af en plante af Pastinak (*Pastinaca sativa*) i færd med at lægge grundlaget for næste generation. På stedet voksede der en større gruppe af Pastinak, men der blev ikke set flere eksemplarer i de afblomstrede skærme. Tægerne suger uden tvivl næring fra de umodne frø, som de også gør hos flere andre slags skærmplanter.

Nymfe af Stribetæge på blad
i F: Snarup Mose, 13.ix.2003
(O. Buhl). Foto OB

STATUS :

Guldsmede (Odonata)

Artsliste over Guldsmede (Odonata) registreret gennem 6 år 2002- 2007 :

Listen er opstillet systematisk efter Ole Fogh Nielsen, 1998

De med rødt x markerede 5 arter blev ikke genfundet i 2007.

Nye arter for områderne er mørkt markeret.

I alt 25 arter guldsmede (*Odonata*) er nu observeret i Phønix - og Nordsøområdet samt ved Christianslund Sø og Hudevad Fiskesø.

Heraf blev 20 arter genfundet og 2 arter blev registreret som nye i nævnte områder i 2007.

Følgende 9 arter vandnymfer er registreret :

ZYGOPTERA

Blåbåndet Pragtvandnymfe

Almindelig Kobbervandnymfe

Rød Vandnymfe

Røddøjet Vandnymfe

Spinkel Røddøjet Vandnymfe

Hestesko-Vandnymfe

Flagermus-Vandnymfe

Almindelig Vandnymfe

Stor Farvevandnymfe

***Calopteryx splendens* (Harris, 1782)**

Lestes sponsa (Hansemann, 1823)

Pyrrhosoma nymphula (Sulzer, 1776)

Erythromma najas (Hansemann, 1823)

Erythromma viridulum (Charpentier, 1840)

***Coenagrion puella* (Linnaeus, 1758)**

Coenagrion pulchellum (Vander Linden, 1825)

Enallagma cyathigerum (Charpentier, 1840)

Ischnura elegans (Vander Linden, 1825)

Følgende 16 arter ægte guldsmede er registreret :

ANISOPTERA

Efterårs-Mosaikguldsmed

Blå Mosaikguldsmed

Brun Mosaikguldsmed

Kileplet-Mosaikguldsmed x

Stor Kejserguldsmed

Håret Mosaikguldsmed

Grøn Smaragdlibel x

Glinsende Smaragdlibel x

Firepletet Libel

Blå Libel x

Stor Blåpil

Stor Hedelibel

Almindelig Hedelibel

Gulvinget Hedelibel x

Blodrød Hedelibel

Sort Hedelibel

Aeshna mixta Latreille, 1805

Aeshna cyanea (Müller, 1764)

Aeshna grandis (Linnaeus, 1758)

Aeshna isosceles (Müller, 1767)

Anax imperator Leach, 1815

Brachytron pratense (Müller, 1764)

Cordulia aenea (Linnaeus, 1758)

Somatochlora metallica (Vander Linden, 1825)

Libellula quadrimaculata Linnaeus, 1758

Libellula depressa Linnaeus, 1758

Orthetrum cancellatum (Linnaeus, 1758)

Sympetrum striolatum (Charpentier, 1840)

Sympetrum vulgatum (Linnaeus, 1758)

Sympetrum flaveolum (Linnaeus, 1758)

Sympetrum sanguineum (Müller, 1764)

Sympetrum danae (Sulzer, 1776)

=====

GULDSMEDE - ARTERNES FORDELING PÅ LOKALITETERNE I 2007

21. april 2007 - 12-14°C, sol, svag vind

NORDSØ, ABORRESØ og ØSTERSØ : (UTM – NG9731), kl. 11.00 -12

Ingen guldsmede observeret.

PHØNIX - området : (UTM – NG9832), kl. 12.00 -13.00

Ingen guldsmede observeret.

4. maj 2007 - ca. 21°C, lidt sol, svag vind

PHØNIX - området : Trekløversø og Stenværksø (UTM – NG9832), kl. 11.30 -12.30

Flagermus-Vandnymfe	3 stk.	Stor Farvevandnymfe	200 stk.
Almindelig Vandnymfe	200 stk.	Røddøjet Vandnymfe	3 stk.
Fireplettet Libel	20 stk.	Stor Blåpil	30 stk.
Håret Mosaikguldsmed	20 stk.		

CHRISTIANSLUND SØ : (UTM – NG9733), kl. 12.30 -14.00

Hestesko-Vandnymfe	15 stk.	Almindelig Vandnymfe	100 stk.
Stor Farvevandnymfe	100 stk.	Stor Kejserguldsmed	1 stk.
Stor Blåpil	15 stk.	Fireplettet Libel	8 stk.

HUDEVAD FISKESØ : (UTM – NG9731), kl. 14.00 -15.00

Almindelig Kobbervandnymfe	1 stk.	Flagermus-Vandnymfe	10 stk.
Rød Vandnymfe	2 stk.	Røddøjet Vandnymfe	10 stk.
Almindelig Vandnymfe	50 stk.	Stor Farvevandnymfe	50 stk.
Stor Blåpil	100 stk.	Fireplettet Libel	2 stk.

25. juli 2007 - ca. 20°C, sol med skyer, frisk vind

PHØNIX - området : Trekløversø og Stenværksø (UTM – NG9832), kl. 10.15 -12.30

Blåbåndet Pragtvandnymfe	1 stk.	Almindelig Kobbervandnymfe	1 stk.
Spinkel Røddøjet Vandnymfe	10 stk.	Stor Farvevandnymfe	20 stk.
Almindelig Vandnymfe	200 stk.	Stor Kejserguldsmed	1 stk.
Blå Mosaikguldsmed	1 stk.	Brun Mosaikguldsmed	30 stk.
Stor Blåpil	5 stk.	Almindelig Hedelibel	5 stk.
Stor Hedelibel	1 stk.	Blodrød Hedelibel	30 stk.

NORDSØ – ABORRESØ – ØSTERSØ : (UTM – NG9731), kl. 12.30 -13.30

Spinkel Røddøjet Vandnymfe	1 stk.	Almindelig Vandnymfe	100 stk.
Stor Farvevandnymfe	10 stk.	Stor Blåpil	10 stk.
Stor Kejserguldsmed	1 stk.	Brun Mosaikguldsmed	5 stk.
Almindelig Hedelibel	2 stk.	Blodrød Hedelibel	20 stk.

HUDEVAD FISKESØ : (UTM – NG9731), kl. 13.30 -14.30

Spinkel Røddøjet Vandnymfe	5 stk.	Stor Farvevandnymfe	5 stk.
Almindelig Vandnymfe	100 stk.	Blå Mosaikgoldsmed	1 stk.
Brun Mosaikgoldsmed	4 stk.	Stor Blåpil	1 stk.
Blodrød Hedelibel	6 stk.		

---

15. september 2007 - ca. 17°C, sol, frisk vind til kuling

NORDSØ – ABORRESØ – ØSTERSØ : (UTM – NG9731)

Almindelig Vandnymfe	10 stk.	Blå Mosaikgoldsmed	2 stk.
Efterårs-Mosaikgoldsmed	10 stk.	Almindelig Hedelibel	25 stk.
Blodrød Hedelibel	2 stk.	Sort Hedelibel	1 stk.

---

30. oktober 2007 – 9,5°C, sol, let sydlig vind

PHØNIX - området : Stenværksø (UTM – NG9832), kl. 12.15 -14.15

Stor Hedelibel	6 stk.
----------------	--------

Ny art guldsmed i undersøgelsesområderne :

Blåbåndet Pragtvandnymfe (*Calopteryx splendens*) blev iagttaget flyvende omkring ved den østligste ende af Trekløversø øst den 25. juli.

Blåbåndet Pragtvandnymfe (*Calopteryx splendens*) – F: T-D Trekløversø øst, 25.vii.2007 (O. Buhl). Foto OB

Der er ikke nogen større sensation ved observationen af Blåbåndet Pragtvandnymfe, da arten regelmæssigt observeres langs Vindinge Å, der løber langs sydgrænsen af undersøgelsesområderne, men det er dog et bemærkelsesværdigt insekt og en meget smuk og farvestrålende guldsmed. Observationen viser, at arten flyver en del omkring uden for sine oplagte habitater.

C. splendens yngler i Danmark i rene åer og vandløb, men er i udlandet af og til konstateret i søer eller vandhuller (O. F. Nielsen, 1998).

Den voksne guldsmed opholder sig det meste af tiden tæt omkring vandløbet, men i en kort periode lige efter forvandlingen kan den ses temmelig langt fra ynglelokaliteterne. Dog er 25 juli ret sent i artens normale flyvetid, der starter i begyndelsen af juni og slutter i midten af august. Størsteparten af individerne gennemgår forvandlingen til voksen i løbet af de første par uger af flyvetiden. Den meget dårlige sommer 2007 kan selvfølgelig strække flyvetiden, og den sene 'strejfen om' kan blot være den sædvanlige afvigelse fra reglen; billedet viser tydeligt, at det også drejer sig om en han, da hunnen har gennemsigtige vinger med grønligt skær.

Spinkel Røddøjet Vandnymfe (*Erythromma viridulum*) –

Arten er tidligere fundet ved Trekløversø øst, Nordsø og Østersø.

Den 25. juli 2007 blev den også fundet ved Hudevad Fiskesø.

Spinkel Røddøjet Vandnymfe (*Erythromma viridulum*) siddende på birkeblad
F: T-D Trekløversø øst, 25.vii.2007 (O. Buhl). Foto OB

To lidt vanskelige arter i slægten Hedelibeller (*Sympetrum*) med sen flyvetid –

En kølig men solrig onsdag – den sidste dag i oktober, den 31. – hvor temperaturen var omkring de kritiske 9°C for de fleste insekter, kunne de sidste af de røde hedelibeller lige akkurat få kroppen til at fungere ved hjælp fra den endnu følbare energi, der var tilbage i solindstrålingen.

Det var i Phønixområdet på sydsiden af granplantagen ved området ud for det tidligere stormfældede område, hvor der står en træbom og hvor grusstierne er mest solbeskinnede. Når libellerne satte sig på stierne, kunne den svage magt solstrålerne stadig havde få temperaturen høj nok til at libellerne kunne flyve lidt rundt og langs den sydlige skovkant. Også tværliggeren på træbommen kunne indtage solvarme, så den var en yndet siddeplads for guldsmedene, hvor op til 3 eksemplarer kunne sidde på striben ad gangen, deriblandt et stk. uden rød farve.

Der er 3 arter røde hedelibeller der ligner hinanden til forveksling. Den ene art Blodrød Hedelibel (*S. sanguineum*) kan udskilles ret nemt, da den har ensfarvede sorte ben, som kan ses ret tydeligt på passende afstand. De to andre arter har derimod begge tydeligt tofarvede ben - gule striber på langs af benene.

Da de omtalte solbadende libeller havde tydeligt tofarvede ben, var det nødvendigt at indfange 3 eksemplarer i området for med sikkerhed at konstatere arten, og om det evt. kunne være begge arter der fløj så sent – Almindelig Hedelibel (*S. vulgatum*) eller Stor Hedelibel (*S. striolatum*) ?

Alle tre nettede eksemplarer viste sig at være Stor Hedelibel.

Hvordan ser man så forskel ? Man ser dem dybt i øjnene evt. med en lup.

Almindelig Hedelibel (*Symp. vulgatum*)

Den sorte streg tværs over hovedet ved følehornene fortsætter ned langs kanten af øjet.
Tofarvet ben.

Stor Hedelibel (*Symp. striolatum*)

Den sorte streg stopper ved øjet og fortsætter ikke ned langs øjet.
Tofarvet ben.